

Internetconsultatie implementatiewet toegankelijkheidsvoorschriften Reactie Ieder(in) en belangenorganisaties

Aan : Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Van : Ieder(in), Divers Doof, Dwarslaesie Organisatie Nederland, KBO-PCOB, LFB, MIND, Oogvereniging, Stichting Hoormij.NVVS, Vereniging Onbeperkt Lezen

Onderwerp : Reactie op implementatiewetsvoorstel toegankelijkheidsvoorschriften
Datum : 24-02-2022
Inlichtingen bij : Wouter Bolier, w.bolier@iederin.nl
Bijlagen : 2

Geachte heer, mevrouw,

Deze reactie op het voorstel voor een *Implementatiewet Toegankelijkheidsvoorschriften producten en diensten* is gezamenlijk opgesteld door Ieder(in), Divers Doof, DON (Dwarslaesie Organisatie Nederland), KBO-PCOB, LFB, MIND, Oogvereniging, Stichting Hoormij.NVVS en Vereniging Onbeperkt Lezen. Onze organisaties vertegenwoordigen mensen met een beperking, chronische ziekte, psychische kwetsbaarheid en senioren. Vanuit die rol hebben we met veel belangstelling kennisgenomen van de internetconsultatie.

In dit document verwijzen we naar de [Europese Toegankelijkheidsakte](#) met de woorden 'de Toegankelijkheidsakte.'

Toegankelijkheid van de samenleving is voor mensen met een beperking de basis om op voet van gelijkheid te kunnen meedoen. Met ratificatie van het VN-verdrag Handicap is de Nederlandse overheid verplicht om toegankelijkheid goed te regelen. Bovendien profiteert iedereen van een toegankelijke samenleving, bijvoorbeeld ouders met een kindwagen. Daarom is een goede en duidelijke omzetting van de Europese Toegankelijkheidsakte in Nederlandse wet- en regelgeving belangrijk voor consumenten (met een beperking), ondernemers en bedrijven en voor werkgevers. Het is bovendien misschien nog wel veel belangrijker dat implementatie van de Toegankelijkheidsakte geen papieren tijger wordt. Voor ondernemend Nederland is het van belang dat deze wetgeving niet als regeldruk wordt gezien, maar als een economische kans. Het is noodzakelijk dat de bij deze implementatiewet betrokken ministeries concrete stappen

nemen om toegankelijkheid van producten en diensten te bevorderen. Zodat toegankelijkheid voor iedereen bereikt wordt en iedereen op voet van gelijkheid mee kan doen in Nederland.

Een goede omzetting van de Toegankelijkheidsakte in de Nederlandse wetten en besluiten moet er dus voor zorgen dat producten en diensten aan striktere en duidelijkere voorwaarden voldoen op het gebied van toegankelijkheid.

Vanuit deze context reageren wij namens mensen met een beperking, chronische ziekte, psychische kwetsbaarheid en namens senioren op de voorliggende implementatiewet. Voor deze inbreng op de internetconsultatie werken we samen met verschillende belangenorganisaties en kennis- en expertise organisaties voor mensen met een beperking en met een expertgroep van toegankelijkheidsdeskundigen.

Wij missen duidelijkheid

De implementatiewet beschrijft op welke wijze de Europese Toegankelijkheidsakte in Nederlandse wetgeving wordt opgenomen. Wij missen in het voorliggende implementatiewetsvoorstel en de Memorie van Toelichting duidelijkheid over de volgende zaken:

- De overwegingen waarom niet gekozen wordt voor een kaderwet, maar voor aanpassingen in bestaande wetten,
- De overwegingen hoe toegankelijkheid een gedeelde verantwoordelijkheid wordt bij de bij deze implementatiewet betrokken ministeries,
- Wat de genoemde Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) op de verschillende wetten moeten bevatten en wat de effecten daarvan moeten zijn,
- Hoe de samenhang en eenheid tussen aanpassingen in bestaande wetten en AMvB's bewaakt wordt,
- Wat het tijdpad is van de hele implementatie en ook het tijdpad en volgorde per wet en AMvB,
- Hoe de huidige verplichtingen in bestaande wetten zich verhouden tot de deadline van 28 juni 2025 van de Toegankelijkheidsakte.

We zien graag verduidelijking op bovenstaande punten om een procesmatige inbreng op de implementatiewet te kunnen geven.

De aanvullende AMvB's in relatie tot de implementatiewet zijn nog niet openbaar gepubliceerd in een internetconsultatie. Voor een beter en completer overzicht van het totale pakket aan wet- en regelgeving en de uitwerking betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften moeten wij deze AMvB's ook kunnen beoordelen. Daarna

kunnen wij pas goed een eendoordeel vormen over de voorstellen om de Toegankelijkheidsakte in Nederland te implementeren.

Noodzakelijke randvoorwaarden en verbeterpunten

Voor onze organisaties zijn bij deze consultatie een aantal randvoorwaarden noodzakelijk voor een goede implementatie van de Toegankelijkheidsakte. Daarnaast geven we ook een aantal wenselijke verbeterpunten mee en specifieke vragen en opmerkingen over de implementatiewet.

Noodzakelijke randvoorwaarden bij transpositie

Voor een goede omzetting van de Europese Toegankelijkheidsakte in Nederlandse wetten en besluiten zijn volgens ons de volgende randvoorwaarden noodzakelijk:

Randvoorwaarde 1: Betrek mensen met een beperking

- Het VN-verdrag Handicap verplicht de Nederlandse overheid om (belangenorganisaties van) mensen met een beperking te betrekken bij het ontwikkelen van wet- en regelgeving. Dit staat bekend als 'Niets over ons zonder ons.' Door (ervarings)deskundigheid van (organisaties van) mensen met een beperking actief te betrekken, maak je beter inclusief beleid. Wij helpen graag mee om Nederland inclusiever en toegankelijker te maken. Betrek ons en benut onze (ervarings)deskundigheid. Neem daarom in de wet op dat mensen met een beperking en hun vertegenwoordigende organisaties structureel en op de verschillende beleidsterreinen worden betrokken bij de implementatie, de uitvoering en de monitoring van de Toegankelijkheidsakte. Werk dit vervolgens nader uit in een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Advies: stel een adviescommissie in, waarin naast vakdeskundigen ook vertegenwoordigers van mensen met een beperking zitting hebben (ervaringsdeskundigen).

Randvoorwaarde 2: Zorg voor duidelijke en volledige toegankelijkheidsvoorschriften

- Neem de minimale vereisten van de Toegankelijkheidsakte duidelijk en volledig op in Nederlandse wetgeving op. De Toegankelijkheidsakte omvat meer dan 100 pagina's. Deze is in de concept implementatiewet teruggebracht naar 10 pagina's. Dit komt doordat enerzijds verwezen wordt naar de Toegankelijkheidsakte en bijlagen daarvan en anderzijds doordat delen van de akte in 7 bestaande wetten zullen worden ondergebracht. Op deze wijze worden veel details van de Toegankelijkheidsakte weggelaten. Wij constateren dat daardoor sprake is van een 'verdunning' en afzwakking van de oorspronkelijke tekst. Van een digitaal

ontwikkeld handelsland als Nederland verwachten wij meer ambitie. Voorbeeld: de Toegankelijkheidsakte spreekt van een (verplichte) toegankelijkheidsverklaring voor een product of dienst. Dit is niet als zodanig opgenomen in de implementatiewet. Wij maken verderop in dit document helder welke (andere) punten niet of onvoldoende zijn overgenomen.

- Maak de samenhang tussen deze wet en bestaande wetten en besluiten helder en inzichtelijk, bijvoorbeeld ten aanzien van actuele toegankelijkheidsstandaarden zoals [EN301549](#) voor overheidswebsites, apps en andere digitale middelen.
- Formuleer scherper op welke gronden marktdeelnemers een beroep kunnen doen op de onevenredige last en fundamentele wijzigingen. Formuleer tevens scherper op welke wijze voorkomen gaat worden dat hierop een onterecht beroep wordt gedaan.

Randvoorwaarde 3: Zorg dat de toegankelijkheidsvoorschriften vindbaar en toegankelijk zijn voor ondernemers

- U kiest voor een implementatiewet met veel verwijzingen naar de Toegankelijkheidsakte. Bovendien worden delen van de Toegankelijkheidsakte ondergebracht in 7 bestaande wetten. Dit werkt versnippering in de hand en maakt de implementatiewet tot één grote zoekplaat voor de ondernemers die er straks mee moeten gaan werken. Zorg daarom dat de toegankelijkheidsvoorschriften duidelijk, begrijpelijk, vindbaar, toegankelijk en uitlegbaar zijn voor ondernemers.
- Neem in de wet op dat er een voorziening komt die ondernemers ondersteunt in de uitvoering van de wet en werk dit vervolgens nader uit in een AMvB. Advies: richt een informatie- en adviespunt in voor bedrijven, ondernemers en werkgevers waar zij informatie, voorlichting en advies kunnen krijgen over toegankelijkheid van producten en diensten, de wetgeving hieromtrent en de implementatie daarvan in hun bedrijfsvoering.

Randvoorwaarde 4: Regel goed markttoezicht op de uitvoering

- Beschrijf in de implementatiewet hoe het toezicht en de handhaving geregeld worden. Formuleer ook hoe de naleving door marktdeelnemers wordt gemonitord evenals de gevolgen van het niet-naleven van de toegankelijkheidsvoorschriften voor mensen met een beperking. Geef belangenorganisaties van mensen met een beperking een positie in het ontwerp en doorontwikkeling van het markttoezicht.

- Met dit implementatiewetvoorstel wordt toegankelijkheid voor meerdere toezichthouders een nieuw onderwerp waar zij toezicht op gaan houden. Specifieke expertise is nodig om goed te kunnen beoordelen of en hoe producten en diensten voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften. Voor een goed markttoezicht is het daarom noodzakelijk dat de toezichthouders over voldoende vakdeskundigheid en wat ons betreft ook ervaringsdeskundigheid beschikken. Betrek voor de ervaringsdeskundigheid de vertegenwoordigende organisaties van mensen met een beperking.
- Advies: richt een Autoriteit Toegankelijkheid op, naar voorbeeld van de Autoriteit Persoonsgegevens voor de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). De Autoriteit Toegankelijkheid kan bijvoorbeeld een vraagbaak zijn voor toezichthouders, voor wie de toegankelijkheidsvoorschriften nog onbekend zijn of wanneer er interpretatieverschillen ontstaan tussen de verschillende toezichthouders. Stel verplicht dat elk bedrijf een functionaris toegankelijkheid benoemt, die ervoor zorgt dat toegankelijkheid wordt geborgd in industrie- en bedrijfsprocessen. Dit eveneens naar voorbeeld van de AVG en de functionaris gegevensbescherming.
- Voor het goed kunnen monitoren en verbeteren van de toegankelijkheid van producten en diensten is een goedwerkend feedbackmechanisme van groot belang. Dit feedbackmechanisme stelt burgers in staat een toegankelijkheidsprobleem te melden. Neem dit feedbackmechanisme op in de wet. Betrek (organisaties van) mensen met een beperking bij het ontwikkelen van dit feedbackmechanisme. En werk dit vervolgens nader uit in een AMvB. Advies: richt een - voor eindgebruikers met een beperking begrijpelijk en toegankelijk - contact- en informatiepunt in waar zij informatie kunnen krijgen over hun rechten in geval dat zij ontoegankelijke producten of diensten geleverd krijgen.
- Stel sancties in voor het niet naleven van de toegankelijkheidsvoorschriften, bijvoorbeeld in de vorm van boetes. Advies: investeer geld dat is ontvangen via boetes van toezichthouders aan marktdeelnemers die niet voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften in de publieke middelen om de toegankelijkheid te verbeteren. En voldoet een product niet aan de toegankelijkheidsvoorschriften, dan moet de marktdeelnemer onmiddellijk corrigerende maatregelen nemen of het product uit de handel nemen.

Bovenstaande randvoorwaarden zien wij onvoldoende terug in de internetconsultatiedocumenten die nu voorliggen. Wij maken ons grote zorgen over of de implementatiewet voldoende verbeteringen van toegankelijkheid van producten en

diensten gaat geven voor mensen met een beperking, chronische ziekte, psychische kwetsbaarheid en voor senioren om op voet van gelijkheid te kunnen meedoen.

Wenselijke verbeterpunten

- De Toegankelijkheidsakte beperkt zich voornamelijk tot elektronische producten en diensten. Echter, een toegankelijke geldautomaat is voor veel mensen met een beperking nutteloos als ze het bankgebouw niet kunnen betreden door fysieke ontoegankelijkheid. Stel daarom de toegankelijkheidsvereisten van NEN-EN 17210 over de toegankelijkheid van de gebouwde omgeving verplicht voor ruimtes waarop de Toegankelijkheidsakte betrekking heeft, bestaand en nieuw.
- Ook al hebben ze geen wettelijke verplichting, ondersteun micro-ondernemingen om hun producten en diensten toegankelijk te maken, bijvoorbeeld door het aanbieden van toegankelijkheidstrainingen.
- Neem de toegankelijkheidsvoorschriften als verplichting op in het publieke inkoopbeleid, voor met belastinggeld aangeschafte producten en diensten.

In bijlage A geven we een nadere toelichting op deze randvoorwaarden en wenselijke verbeterpunten.

In bijlage B bij deze brief gaan we met vragen en opmerkingen specifiek in op onderdelen van de Memorie van Toelichting en het Implementatiewetsvoorstel Toegankelijkheidsvoorschriften.

Indien gewenst geven wij gaarne een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Illya Soffer
Directeur Ieder(in),

mede namens Divers Doof, DON (Dwarslaesie Organisatie Nederland), KBO-PCOB, LFB, MIND, Oogvereniging, Stichting Hoormij.NVVS en Vereniging Onbeperkt Lezen.

BIJLAGE A

Toelichting randvoorwaarden en verbeterpunten Implementatiewetsvoorstel Toegankelijkheidsvoorschriften

Over het implementatiewetsvoorstel hebben wij de volgende randvoorwaarden en verbeterpunten:

Betrek mensen met een beperking meer

Het VN-verdrag Handicap verplicht de Nederlandse overheid om (belangenorganisaties van) mensen met een beperking te betrekken bij het ontwikkelen van wet- en regelgeving. In het transpositieproces heeft Ieder(in) contact gehad met VWS, voornamelijk over het proces en weinig over de inhoud. Juist bij de ontwikkeling en uitvoering van de Implementatiewet Toegankelijkheidsvoorschriften is het noodzakelijk om mensen met een beperking en de hen vertegenwoordigende (belangen)organisaties te betrekken. Niet alleen bij VWS, dat dan wel coördinerend is bij dit implementatiewetsvoorstel, maar ook en juist bij alle betrokken departementen, aangezien een toegankelijke samenleving een gedeelde en overheidsbrede verantwoordelijkheid is. Betrekken van (organisaties van) mensen met een beperking kan bijvoorbeeld in de vorm van een onafhankelijke adviescommissie met een duidelijk mandaat en financiering voor ervaringsdeskundigen om deel te nemen aan wetgevingsprocessen. Of een plan om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking en hun vertegenwoordigende organisaties zaken voor de rechter kunnen brengen of collectieve gerechtelijke stappen kunnen nemen in geval van overtreding door overheidsinstanties. Door duidelijke tijdlijnen, richtlijnen en procedures in afstemming met belangenorganisaties voor mensen met een beperking om de naleving toegankelijkheidseisen door marktdeelnemers te controleren. In het transpositieproces en in de internetconsultatiedocumenten zelf zijn mensen met een beperking en de hun vertegenwoordigende organisaties te weinig betrokken over de brede linie van de verschillende wetten en departementen. Ieder(in) en lidorganisaties met een groot netwerk van ervaringsdeskundigen en toegankelijkheidsdeskundigen denken in het vervolg en bij de verdere implementatie van de Toegankelijkheidsakte graag actief mee.

Informatiepunt voor mensen met een beperking

Niet alleen marktdeelnemers maar ook mensen met een beperking ook behoefte aan duidelijke, begrijpelijke en toegankelijke informatie. Richt dus ook een voor eindgebruikers met een beperking begrijpelijk en toegankelijk contact- en informatiepunt in waar zij informatie kunnen krijgen over hun rechten in geval dat zij ontoegankelijke producten of diensten geleverd krijgen. Dit contact- en informatiepunt is tevens op meer dan één manier toegankelijk bereikbaar: telefonisch, online en in persoon.

Adviescommissie toegankelijkheid

Bundel de vakdeskundige en ervaringsdeskundige kennis over toegankelijkheidsstandaarden in een adviescommissie toegankelijkheid met een duidelijk mandaat. Naar voorbeeld van de expertgroep digitale toegankelijkheid bij Logius. Deze adviescommissie functioneert overkoepelend over de verschillende wetten en besluiten van het Implementatiewetsvoorstel Toegankelijkheidsvoorschriften en adviseert bij de invoering en monitoring van de uitvoering van de wet. Deze adviescommissie is goed op de hoogte van de internationale en Europese (toegankelijkheids)standaarden.

Wees duidelijker over verbinding tussen wetten, besluiten en toegankelijkheidsstandaarden

Op bepaalde punten is het implementatiewetsvoorstel niet duidelijk genoeg. Vragen gaan bijvoorbeeld over de verbinding van de wetgeving met actuele of nieuwe standaarden of over een eventuele samenhang tussen verschillende wetten, besluiten en onderdelen van het implementatiewetsvoorstel. Er kan meer en duidelijker worden verwezen naar concrete en actuele standaarden, bijvoorbeeld WCAG, EN301549 of e-PUB en wanneer deze standaarden van toepassing zijn op welke wetten of besluiten. Onduidelijk is verder hoe in aanvullende besluiten en AMvB's verwezen gaat worden naar de actuele relevante standaarden. Op deze manier is het voor relevante belanghebbenden moeilijk om een concreet beeld te krijgen van hoe toegankelijkheid van producten en diensten daadwerkelijk in de praktijk verbeterd gaat worden.

Wees duidelijker en scherper over onevenredige last en fundamentele wijzigingen

Marktdeelnemers worden in de Toegankelijkheidsakte vrijgesteld van de toegankelijkheidseisen als die vereisten een fundamentele wijziging veroorzaken in de basisaard van het product of dienst die zij leveren of als naleving een onevenredige last voor de marktdeelnemer is. Micro-ondernemingen die producten leveren, zijn alleen verplicht om een dergelijke beoordeling te geven indien de markttoezichtautoriteit hier specifiek om verzoekt. In [algemene opmerking nr. 2 \(2014\) over toegankelijkheid](#) merkt het VN-Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap op het niet eens te zijn met de notie van een onevenredige last in verband met toegankelijkheid. Het comité merkt op dat de verplichting om toegankelijkheid te implementeren onvoorwaardelijk is.

Als je een beroep wilt doen op uitzonderingen moet je weten wat een uitzondering mag zijn of niet. Formuleer zeer zorgvuldig de vrijstellingsgronden op basis waarvan vrijstelling kan worden verleend in overeenstemming met bijlage VI van de Toegankelijkheidsakte. Voorkom dat marktdeelnemers ten onrechte een beroep doen op grond van de onevenredige last en fundamentele wijzigingen. Beoordelingen van

marktdeelnemers door de markttoezichtautoriteit zijn openbaar beschikbaar en toegankelijk voor mensen met een beperking. Formuleer dit scherp in het implementatiewetsvoorstel en zorg dat hier op gehandhaafd kan worden.

Monitor als overheidsorganisatie de onevenredige last en de fundamentele wijzigingen en zorg dat hiervoor voldoende middelen en kennis zijn om dit op deskundige wijze te kunnen doen.

Informatie- en adviespunt voor bedrijven, ondernemers en werkgevers

Richt een informatie- en adviespunt in voor bedrijven, ondernemers en werkgevers waar zij informatie kunnen krijgen over toegankelijkheid van producten en diensten en de wetgeving hierbij. Dan weten marktdeelnemers en werkgevers beter waar zij aan toe zijn en wat hun verplichtingen zijn. Kijk hierbij als voorbeeld naar [Digitoegeankelijk.nl](https://www.digitoegeankelijk.nl), waar overheidsorganisaties informatie en ondersteuning kunnen krijgen over digitale toegankelijkheid en het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid. Dit informatiepunt kan ook worden ingezet voor informatie aan de toezichthouders.

Zorg ook voor een aanbod van trainingen aan te bieden voor relevante belanghebbenden, zoals werknemers van toezichthouders en werknemers van marktdeelnemers die verantwoordelijk zijn voor (monitoring van) toegankelijkheid van producten of diensten, bewust te maken van de toegankelijkheid en de actuele toegankelijkheidsstandaarden. Betrek en raadpleeg relevante belanghebbenden en eindgebruikers met een beperking en hun vertegenwoordigende organisaties bij het opstellen van de inhoud van deze toegankelijkheidstrainingen.

Maak duidelijk hoe toezicht en handhaving geregeld gaat worden

In Nederland hebben we met het [Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid](#) al wetgeving die overheden verplicht apps en websites digitaal toegankelijk te maken. Deze wetgeving is op zichzelf goed, maar in de praktijk onvoldoende effectief, omdat maar een (veel te) klein deel van websites en apps van overheden digitaal toegankelijk. Dit komt onder andere doordat er geen toezichthouder met mogelijkheden voor monitoring, handhaving en sancties is. Met dit voorbeeld in het achterhoofd, vinden Ieder(in) en lidorganisaties het daarom heel belangrijk dat het markttoezicht op de uitvoering van de Toegankelijkheidsakte goed geregeld wordt. Met een stevige en deskundige toezichthouder met voldoende bevoegdheden en mogelijkheden voor bijvoorbeeld verantwoordingsmodel, consumentenbescherming, monitoring, handhaving en sancties. Het voorstel voor de Implementatiewet Toegankelijkheidsvoorschriften geeft hierover niet of nauwelijks duidelijkheid.

Er komen nu verschillende wetten en besluiten met verschillende toezichthouders en handhavingsinstrumenten. We hebben veel vragen: Welke organisatie neemt

bijvoorbeeld de overkoepelende regie over de verschillende toezichthouders? Onduidelijk is verder hoe niet-naleving en de gevolgen ervan worden gemeten. Het aantal personen is daarbij overigens geen voldoende criterium: als het leven van één persoon ernstig wordt aangetast door ontoegankelijkheid, moet dit als ernstig worden beschouwd. Wat zijn de randvoorwaarden zoals toegankelijkheid van consultatieprocedures en documenten en het betrekken van belangenorganisaties bij het vaststellen van de regels voor beoordeling?

Verder ontbreekt dat en hoe toezichthouders openbare en toegankelijke informatie verstrekken over de naleving van marktdeelnemers en over uitzonderingen. Denk bijvoorbeeld aan een openbare en toegankelijke database vergelijkbaar met het [Europese RAPEX](#), die is ontwikkeld in de context van consumentenveiligheid, die een overzicht geeft van niet-conforme = ontoegankelijke producten en diensten. Een weigering om deze informatie te verstrekken om redenen van vertrouwelijkheid belemmert transparantie en betrokkenheid van eindgebruikers met een beperking bij het monitoren. En dat toezichthouders toegankelijke en begrijpelijke handavingsprocedures en meld- en klachtenprocedures hanteren. Hierbij is een voor eindgebruikers (en vertegenwoordigende organisaties) begrijpelijk en toegankelijk contact- en informatiepunt nodig. Dit contact- en informatiepunt is dan op meer dan één manier toegankelijk bereikbaar: telefonisch, online en in persoon.

Autoriteit Toegankelijkheid

Een voor iedereen gelijkwaardige toegang tot en gebruik van producten en diensten is een grondrecht. Om dit beter te waarborgen, richt een Autoriteit Toegankelijkheid op, naar voorbeeld van de Autoriteit Persoonsgegevens op het gebied van de AVG (Algemene verordening Gegevensbescherming). Maak de Autoriteit Toegankelijkheid de onafhankelijke toezichthouder die dit grondrecht bewaakt, los van de verschillende wetten en besluiten van het Implementatiewetsvoorstel Toegankelijkheidsvoorschriften. Deze Autoriteit Toegankelijkheid werkt nauw samen met de beoogd toezichthouders zoals de NVWA en ACM.

Stel een toegankelijkheidsfunctionaris in

Om toegankelijkheid standaard onderdeel te laten zijn van industrie- en bedrijfsprocessen, moeten organisaties, bedrijven, ondernemers, werkgevers en overige marktdeelnemers werknemers aanwijzen die verantwoordelijk zijn voor (monitoring van) toegankelijkheid van producten of diensten. Een toegankelijkheidsfunctionaris naar voorbeeld van de functionaris gegevensbescherming. Deze functionaris stelt interne protocollen en toegankelijkheidsverklaringen op en rapporteert over ontoegankelijke producten en diensten aan de betrokken toezichthouder(s). De

toegankelijkheidsfunctionaris kan ook verantwoordelijk zijn of betrokken zijn bij het opstellen van de impact assessments, zoals beschreven op pagina 11 in de Memorie van Toelichting onder het kopje 'Bedrijfseffecten.' De toegankelijkheidsfunctionaris is tevens verantwoordelijk voor de kennisdeling over toegankelijkheid binnen de eigen organisatie.

Investeer boetes in verbetering toegankelijkheid

Verder geven we graag als suggestie mee om geld dat is ontvangen boetes van toezichthouders aan marktdeelnemers die niet voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften toe te voegen aan de publieke middelen om de toegankelijkheid te verbeteren. Dit geld kan bijvoorbeeld worden ingezet voor de trainingen over toegankelijkheid of de inrichting van de informatiepunten voor marktdeelnemers en gebruikers.

Verplicht toegankelijkheidsvoorschriften gebouwde omgeving

Wij begrijpen dat de regering grotendeels kiest voor een omzetting van alleen de minimale vereisten van de Toegankelijkheidsakte. Van een digitaal sterk ontwikkeld handelsland als Nederland dat oog heeft voor economische kansen verwachten wij dat de Nederlandse overheid verder gaat dan het Europese compromis of minimum. De Toegankelijkheidsakte beperkt zich nu voornamelijk tot elektronische producten en diensten. Een toegankelijke geldautomaat zal echter voor veel mensen met een beperking nutteloos zijn als ze het bankgebouw niet kunnen betreden vanwege de fysieke ontoegankelijkheid. Een vrijwillige norm voor het vergroten van toegankelijkheid van gebouwen is wat ons betreft daarom onvoldoende. Stel toegankelijkheidsvereisten van NEN-EN 17210 over de toegankelijkheid van de gebouwde omgeving verplicht voor ruimtes waarop de Toegankelijkheidsakte betrekking heeft, bestaand en nieuw.

Ondersteun micro-ondernemingen

Door kleine micro-ondernemingen uit te sluiten van de toegankelijkheidsverplichtingen worden miljoenen potentiële klanten uitgesloten van deze diensten vanwege een gebrek aan toegankelijkheid. Veel leveranciers van bijvoorbeeld e-boeken, digitale leermiddelen, diensten of websites zijn micro-ondernemingen. De Toegankelijkheidsakte voorziet in flexibiliteit voor hen in het geval dat het toepassen van toegankelijkheid een onevenredige last met zich meebrengt. Een van de doelen van de Toegankelijkheidsakte is namelijk geen onevenredige last, maar wel stimuleren van toegankelijkheid. In het voorstel voor de Implementatiewet Toegankelijkheidsvoorschriften ontbreekt hoe micro-ondernemingen ondersteund gaan worden in het toegankelijk maken van hun producten en diensten. Ook al hebben ze geen wettelijke verplichting, ondersteun micro-ondernemingen om hun producten en diensten toegankelijk te maken, bijvoorbeeld door het aanbieden van toegankelijkheidstrainingen. Overweging 72 van de

Toegankelijkheidsakte stelt verplicht dat "alle micro-ondernemingen er, met het oog op een groter concurrentievermogen en groeipotentieel ervan in de interne markt, toe worden aangemoedigd producten te vervaardigen, in te voeren of te distribueren en diensten te verlenen die voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften van deze richtlijn."

Verplicht toegankelijkheidseisen bij publieke inkoopvoorwaarden

Het VN-verdrag Handicap en de [Europese richtlijn inzake het plaatsen van overheidsopdrachten](#) verplichten overheden toegankelijke producten, diensten en infrastructuur aan te schaffen. De Toegankelijkheidsakte helpt om in de praktijk aan deze verplichtingen te voldoen. Dit wordt bijvoorbeeld uitgelegd in overweging 90 van de Toegankelijkheidsakte. Pas daarom de toegankelijkheidseisen uit de Toegankelijkheidsakte toe op de inkoopvoorwaarden en aanbestedingsrichtlijnen van overheden. Wanneer een landelijke of lokale overheidsorganisatie bijvoorbeeld nieuwe computers koopt voor het personeel, moeten deze computers voldoen aan de eisen van de Toegankelijkheidsakte, zoals genoemd in [sectie VI van bijlage I](#). Maak dus [sectie VI van bijlage I van de Toegankelijkheidsakte](#) verplicht bij het publieke inkoopbeleid voor met belastinggeld aangeschafte producten en diensten. Maak [Bijlage III van de Toegankelijkheidsakte](#) verplicht voor openbare aanbestedingen van gebouwen, infrastructuur en openbare werken.

BIJLAGE B

Specifieke vragen en opmerkingen over internetconsultatie Implementatiewet Toegankelijkheidsvoorschriften producten en diensten

Over de internetconsultatie documenten hebben wij de volgende specifieke vragen en opmerkingen.

Memorie van Toelichting Implementatiewet toegankelijkheidsvoorschriften

- In algemene zin merken wij op dat in de Toegankelijkheidsakte genoemd staat in onder andere overweging 10, dat overheden bij het vaststellen van beleidsmaatregelen rekening moeten houden met de behoeften van mensen met een handicap. Dit belangrijke punt missen wij in de Memorie van Toelichting.
- De inleiding in 1.1 en 1.2 op pagina 1 en 2 met uitleg over het VN-verdrag Handicap en inclusie is helder en zet de noodzaak en urgentie voor toegankelijkheidswetgeving goed neer. Het VN-verdrag Handicap verplicht echter ook de Nederlandse overheid om (belangenorganisaties van) mensen met een beperking te betrekken bij het ontwikkelen van wet- en regelgeving. Dit staat bekend als 'Niets over ons zonder ons.'
- Op pagina 3 staat dat 'Fabrikanten, importeurs en distributeurs onmiddellijk maatregelen moeten nemen als zij ontdekken dat het product niet meer aan de wetgeving voldoet.' Wat zijn deze onmiddellijke maatregelen en hoe en door wie wordt de onmiddellijkheid dan gecontroleerd?
- Pagina 4, over onevenredige last of fundamentele wijziging: je moet weten wat een uitzondering mag zijn of niet wanneer je een beroep wilt doen op onevenredige last. Dit moet duidelijker worden geformuleerd in het implementatiewetsvoorstel, zodat marktdeelnemers weten waar ze aan toe zijn en hierop gehandhaafd kan worden.
- Pagina 4 over onevenredige last: Wij vragen ons af welke partij onafhankelijk en deskundig de onevenredige last kan beoordelen op basis van de criteria in bijlage VI van de Toegankelijkheidsakte.
- Pagina 4 over verplichtingen voor lidstaten: Wij benadrukken dat 'handhaving van de bepalingen van de richtlijn (artikel 29) en het vaststellen van sancties (artikel 30)' voor ons heel belangrijk zijn. Bij het Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid is de wetgeving op zich goed, maar toch is maar een (veel te) klein deel van websites en apps van overheden digitaal toegankelijk. Dit komt naar onze mening

onder andere doordat er geen stevige toezichthouder met mogelijkheden voor monitoring, handhaving en sancties is. Het implementatiewetsvoorstel geeft hierover onvoldoende duidelijkheid.

- Pagina 5: Wij vinden het een logische gedachte dat 'Implementatie in de Warenwet ertoe leidt dat de reikwijdte van die wet wordt uitgebreid met het gebied toegankelijkheid.' Tegelijk is dit een nieuwe categorie waarvan wij ons afvragen of de NVWA voldoende kennis en middelen heeft om toegankelijkheid van producten te kunnen beoordelen.
- Pagina 5: voorgesteld wordt regels voor diensten te verwerken in de Wet op financieel toezicht, de Telecommunicatiewet en het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot e-handelsdiensten. Dit wordt voor leveranciers van bankdiensten of e-handelsdiensten ingewikkeld. Welke wetgeving is bijvoorbeeld van toepassing wanneer een dove burger via beeldbemiddelingsdienst KPN Teletolk in Nederlandse Gebarentaal een e-handelsbankdienst wil afnemen bij een bank? Er zijn voorbeelden dat banken weigeren bankdiensten te leveren aan dove bellers via KPN Teletolk, omdat zij volgens de Wet financieel toezicht geen bankdiensten zouden mogen verlenen via derden, in dit specifieke geval de gebarentolk. Terwijl de gebarentolk van KPN Teletolk een zwijgplicht heeft en opereert onder de Telecommunicatiewet.
- Pagina 5, regels over e-boeken worden 'neergelegd in artikel 5c en 5d WGBH/CZ': Worden e-boeken hierin gezien als een product? Of valt het ook onder e-handelsdiensten? En educatieve e-boeken en in het verlengde hiervan digitale leermiddelen? Met een toegankelijk educatief e-boek in een ontoegankelijke digitale leeromgeving kan een leerling met een leesbeperking niets. Welke (beoogd) toezichthouders heb je hier?
- Pagina 5, lastenluwe implementatie op basis van 'artikel 32 lid 3': Artikel 31 in de Toegankelijkheidsakte bevat geen derde lid. Betreft het hier artikel 2 over zelfbedieningsterminals met economische levensduur van maximaal 20 jaar?
- Pagina 5, artikel 4 lid 4 inzake bebouwde omgeving: Het niet gebruik maken van de mogelijkheden van dit artikellid is een gemiste kans! Een toegankelijke geldautomaat zal voor veel mensen met een handicap nutteloos zijn als ze het gebouw niet kunnen betreden vanwege de ontoegankelijkheid van het gebouw! Het waarborgen van gelijke toegang tot de gebouwde omgeving is ook een wettelijke verplichting voor de lidstaten op grond van artikel 9 van het VN-Verdrag Handicap. Stel daarom toegankelijkheidsvereisten van NEN-EN 17210

over de toegankelijkheid van de gebouwde omgeving verplicht voor ruimtes waarop de Toegankelijkheidsakte betrekking heeft, bestaand en nieuw. Verwerk deze standaard bijvoorbeeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving.

- Pagina 6 over nieuwe norm toegankelijk bouwen: "Daarnaast wordt er door het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) op nationaal niveau gewerkt aan een uitgebreide norm over het vergroten van de toegankelijkheid van gebouwen. Deze vrijwillige norm wordt momenteel ontwikkeld en geeft bouwende partijen een richtlijn om toegankelijk te bouwen." Een vrijwillige norm vinden wij onvoldoende; dit moet een verplichte norm worden.
- Pagina 7, over geleidelijke verbetering: "Tot die tijd (en ook gedurende een evt. overgangstermijn) moet voldaan worden aan artikel 2a, dat wil zeggen geleidelijke verbetering van de algemene toegankelijkheid." Hier past beter een oproep aan marktdeelnemers om zo snel mogelijk te voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften van de Toegankelijkheidsakte en liefst eerder dan 28 juni 2025.
- Pagina 7: over toevoeging hoofdstuk toegankelijkheid in Warenwet: heeft de NVWA voldoende kennis, menskracht en middelen beschikbaar voor haar rol als toezichthouder? Toegankelijkheid van producten is van een totaal andere orde dan product- of voedselveiligheid of dierenwelzijn.
- Pagina 8 over toezichthouder Warenwet: "Wat betreft het toezicht inzake de verplichtingen die voortvloeien uit de voorliggende wet, vindt ten tijde van de implementatie van deze wet overleg plaats met de potentiële toezichthouder om te bezien op welke wijze het toezicht kan worden georganiseerd." Betrek bij dit overleg (vertegenwoordigende organisaties van) mensen met een beperking.
- Pagina 8, hier staat 'eisen aan alarmcentrale': wat is de samenhang van de eisen aan de alarmcentrale met de Telecommunicatiewet en het gebruik van Total Conversation en/of Real Time Text voor communicatie met de alarmcentrale?
- Pagina 8, heeft de eventueel nieuwe toezichthouder voor de bepalingen in hoofdstuk 7A van de Telecommunicatiewet voldoende kennis, menskracht en middelen beschikbaar voor haar rol als toezichthouder? Toegankelijkheid van producten is van een totaal andere orde dan product- of voedselveiligheid of dierenwelzijn.
- Pagina 9, over e-handelsdiensten: de tekst geeft de indruk dat toegankelijkheidsvoorschriften vooral gericht zijn op toegankelijkheid van een

product of op inloggen en betalen, maar niet op algemene productinformatie. De algemene productinformatie moet ook voldoen aan toegankelijkheidsvoorschriften, specifiek van [BIJLAGE I](#), afdeling 1 en lid 1. BIJLAGE 1, afdeling 1 en lid 3 van de Toegankelijkheidsakte stelt daarnaast dat: "voor zover beschikbaar verstrekken ondersteunende diensten (helpdesks, callcenters, technische ondersteuning, bemiddelingsdiensten, opleidingsdiensten) via toegankelijke communicatiemethoden informatie over de toegankelijkheid van het product en de compatibiliteit ervan met hulptechnologieën." Het is belangrijk om te benadrukken dat de Toegankelijkheidsakte dus een brede toegankelijke informatievoorziening verplicht. Zie ook verder de Europese definitie voor e-handelsdiensten op: [EUR-Lex - I24204 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

- Pagina 10, over het 112-nummer leest een tekst: ... 'is geïmplementeerd door middel van de Beleidsregel [naam], van [datum], kenmerk [kenmerk],...' Waarnaar wordt hier specifiek verwezen?
- Pagina 11, over bedrijfseffecten: Bewijsvoering om toegankelijkheid aan te tonen, het zogenoemd impact assessment: hiervoor staat één achturige werkdag genoemd. Wij vinden dat de kwaliteit van de impact assessment voorop moet staan en niet de tijdsduur.
- Pagina 11, over taken markttoezichtautoriteiten: Belangrijk dat deze taken in overleg met belangenorganisaties van mensen met een beperking worden uitgevoerd.
- Pagina 12, over richtsnoeren, de zin: "De lidstaten dienen die instrumenten te ontwikkelen in samenspraak met relevante belanghebbenden." Misschien ten overvloede, maar belangenorganisaties van mensen met een beperking is een relevante belanghebbende.
- Pagina 12, hoofdstuk 4 over Advies en consultatie is leeg?
- Pagina 14, over mogelijkheid van een bestuurlijke boete onder artikel 24h: wie bepaalt (de hoogte van) deze bestuurlijke boete?
- Pagina 15, over artikel 6:230fc, een 'delegatiegrondslag voor als er nadere specificering van de beoordelingscriteria voor de vrijstellingsgrondslagen noodzakelijk mocht zijn.' Het is hier essentieel om hier zeer zorgvuldig de gronden te definiëren op basis waarvan vrijstelling kan worden verleend in overeenstemming met bijlage VI van de Toegankelijkheidsakte

- Pagina 16, over wet op financieel toezicht, artikel VI.B: In de tekst 'op voet van gelijkheid met anderen in de samenleving te anticiperen' wordt waarschijnlijk bedoeld 'te participeren.'

Concept Regeling Implementatiewet toegankelijkheidsvoorschriften – voorstel van wet

- Pagina 2, over artikel 35.2e toevoeging: in artikel 7.8 van de Toegankelijkheidsakte staat dat 'houden fabrikanten een register bij van de producten die niet aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften voldoen en van de desbetreffende klachten.' Dit register dient ook toegankelijk en begrijpelijk openbaar beschikbaar te zijn voor eindgebruikers en consumenten.
- Pagina 3, bij tekst over artikel 35.2: de Warenwet heeft geen artikelen 24c en 24d. Welke artikelen worden hier dan bedoeld? Artikel 32a gaat over het opleggen van een bestuurlijke boete.
- Pagina 4, aanpassing Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, bij voorstel over artikel 5c: Welke bij AMvB aangewezen dienstverleners worden hier bedoeld? Waarvoor worden zij aangewezen?
- Pagina 4, aanpassing Wet gelijke behandeling, in voorstel artikel 5c.2d staat: "het bijhouden en verstrekken van informatie of documentatie over de dienst of corrigerende maatregelen aan Onze Minister die het aangaat, de aangewezen toezichthouders of het publiek." Artikel 13.2 van de Toegankelijkheidsakte beschrijft echter een verplichte en publieke toegankelijkheidsverklaring: "Dienstverleners stellen overeenkomstig bijlage V de vereiste informatie op en leggen uit op welke manier de diensten aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften voldoen. De informatie wordt het publiek schriftelijk en mondeling ter beschikking gesteld, mede op een manier die toegankelijk is voor personen met een handicap. Dienstverleners bewaren die informatie zolang de dienst in werking is." De vereisten voor deze toegankelijkheidsverklaring staan vermeld in [BIJLAGE V](#) van de Toegankelijkheidsakte. Het is cruciaal dat dienstverleners met deze toegankelijkheidsverklaring communiceren dat zij toegankelijke diensten aanbieden.
- Pagina 5, wijziging Telecommunicatiewet, toevoeging voorstel artikel 7a.4: Dit vinden wij een goed voorstel en ondersteunen wij. Toch is het wenselijk om scherper te verwoorden in het implementatiewetsvoorstel welke verplichtingen en verantwoordelijkheden er zijn voor dienstverleners.

- Pagina 6, toevoeging artikel 7a.5, bij AMvB kunnen regels worden gesteld over eisen waaraan elektronische communicatiediensten moeten voldoen en de conformiteitsbeoordeling: hoe verhoudt dit voorstel zich tot artikel 7a.4 dat dienstverleners moeten voldoen aan de artikel 13 van de richtlijn?
- Pagina 6, wijziging burgerlijk wetboek, toevoegen afdeling artikel 230fa: er staat 'langdurige beperking.' Een beperking kan ook levenslang (vanaf geboorte) zijn of juist tijdelijk. Daarom stellen we voor het woordje 'langdurig' hier te schrappen.
- Pagina 7, over toevoeging artikel 230fb, lid 2, over micro-ondernemingen: Overweging 72 in de Toegankelijkheidsakte beschrijft dat: "De lidstaten moeten micro-ondernemingen derhalve de nodige richtsnoeren en instrumenten geven om de toepassing van de nationale maatregelen ter omzetting van deze richtlijn te faciliteren." Het is nu niet duidelijk hoe micro-ondernemingen ondersteund gaan worden in het toegankelijk maken van hun producten en diensten. Veel leveranciers van bijvoorbeeld e-boeken, digitale leermiddelen, diensten of websites zijn micro-ondernemingen.
- Over micro-ondernemingen: de [Europese richtlijn inzake het plaatsen van overheidsopdrachten verplicht overheden](#) toegankelijke producten, diensten en infrastructuur aan te schaffen. Bij inkoop van overheden via micro-ondernemingen moeten de toegankelijkheidsvoorschriften van de Toegankelijkheidsakte gelden. Dit missen wij in het implementatiewetsvoorstel. Maak daarom [sectie VI van bijlage I](#) van de Toegankelijkheidsakte verplicht bij het publieke inkoopbeleid voor met belastinggeld aangeschafte producten en diensten. Maak daarnaast [Bijlage III](#) van de Toegankelijkheidsakte verplicht voor openbare aanbestedingen van gebouwen, infrastructuur en openbare werken.
- Pagina 7, artikel 230fc, lid 1.a en 1.b over fundamentele wijziging en onevenredige last: Onduidelijk is hoe en welke toezichthouder deze cruciale elementen kan beoordelen. Wanneer je een beroep wilt doen op uitzonderingen, dus de onevenredige last, moet je weten wat een uitzondering mag zijn of niet. Dit moet duidelijker in het implementatiewetsvoorstel terugkomen, zodat hierop gehandhaafd kan worden.
- Pagina 8, Wet op het financieel toezicht, toevoeging artikel 4:22.0a, lid 4: wie beoordeelt over significante wijziging en onevenredige last?